

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvod Non Sit Onerosa Christianis Confessio Paradoxon Ioannis Œcolampadii

Ökolampadius, Johannes

Augustæ Vindelico[rum], 1521

VD16 O 390

Tertia Species Confessionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34461

TERTIA SPECIES

TERTIA SPECIES CON- FESSIONIS.

NOSTVLAT NVNC DI-
cendi series, ut ad Tertiam, de qua
nos dicturos polliciti sumus con-
fessionis Speciem accedamus. Hec
est fraterna confessio, qua alter al-
teri, tanquā frater fratri, & seru^o ser-
uo sua prodit delicta & facinora.
Tantū autē abest, ne hec supra mo-
dum oneret, quod multa etiā com-
moda, grataq; solatia male affectis animis affert. Neq;
hæc aliter præcepta est quam mutæ preces, ac opera
misericordiæ. Piissimus Iesus multas abluendorū pec-
catorum vias esse voluit, ut possit alia incedere, cui una
minus esset accommoda. Extinguunt, n. peccata eleemo-
synis, diluuntur precibus puris, abolentur lacrymis, tol-
luntur mutuis condonationibus, expiantur sacrificiis,
necnō & alijs sanctis facinorib. Et ut semper nos esse
misericordes cōuenit, at nō semper stipes expendim^o.
Saluātur etiam qui nō omnia profundūt in pauperes.
Gratus est dño, & aquæ frigida calix. Ita semp obser-
uanda est confessionis humilitas, nō tamen quādo &
quoties sit facienda præscribit. Cognata autē est & mi-
sericordiæ & humilitatis, facit enim, ut animæ nostræ
miseremur, & apud fratres modestiā seruemus. Esto
igitur humiliationē quis cū supbis horreat, misericor

CONFSSIONIS.

diam tamē cum miseris amare coget. Quod si quis ma-
 lus sibi fuerit ac durus, cui tandem erit bonus ac miseri-
 cors. Et si quis sui non miseretur, quem alium sui miser-
 turum credet. Itaq; nō simpliciter ad eam hortatur Iaco-
 bus Confitemini inuicem ait, alius alijs delicta et addit.
 Orate pro uobis inuicē, ut saluemini. Magna premia
 adiicit, conciliamus. n. nobis ea patronos apud deū, &
 salutis spes amplior patet. Trib. autē p̄cipuis utilitatib. 1
 spectabilis est. Nam sic modestiam Christianam custo- 2
 dimus. latētes morbi alijs detecti emēdant, turpitudi- 3
 nemq; nostrā alioquin in die iudicij reuelandā, occul-
 tamus. Nos hic de confessione triphariam loquemur,
 nēpe put uaria nobis affert cōmoda, & a modestia ser- p
 monis q̄ nobis ea cōmendat exordiamur. Equidē cum
 nō sit aliud celo terreq; inuisius monstrū, atq; lō arro-
 gans, neq; ullius tā molesta sit consuetudo, ut fastuosi.
 Christus nobis optimā uiuendi rationē suo exēplo re-
 linquens, mititatem & humilitatem in primis man-
 dauit, quod ad cōciliamdam seruandamq; charitatem-
 quæ unica nostra lex est, plurimum faciat, Quas uirtu-
 tes cum in omnibus nostris operibus conspicuas esse
 oportet, minime etiam abesse cōuenit sermoni, qui in-
 terni hominis est character. Et quis modestius, am-
 plioriq; gratia differit? quis honestius beneuolentiā
 captat, & quietius fratrum declinat odia? quis se tam
 miseratione, & uenia dignum facit? Quis uirtutes suas
 tam cōmendat, ut qui primus seipsum arguit? Quid
 autem turpius, cum nunquam extra omnem simus

N ij

TERTIA SPECIES

culpam encomia propria ebuccinare? Quid fastidiosius Gorgijs & Thraſonibus illis, qui libros sermonesq; suos, uictoriarum, magnificorumq; facinorum suorum p̄ganibus infarciunt. Obliti uidentur, accepisse se a deo, ea, de quib; gloriantur. Quomodo em̄ de alienis gloriabimur? Non cogitamus, quod si maxime uirtutibus polleremus, iactantia citius amitterent q̄ augeretur. Memores nos dictorum Christi esse oportet, cuius & hoc est scitum. Si feceritis om̄ia que p̄cepta sunt uobis dicite. Serui inutiles sumus, quod debuim⁹ facere, fecimus. At alius inquis meas mihi laudes obtrudit & p̄dicat. Num mēdagem ipsum faciam? num & ipse mendax ero? dum culpam fateor, ubi bene egero, Quid? si ille priuati alicuius cōmodi gratia tibi adlatur, si te minus cordatum obliquis irridet scommatis, si te parum tractabilem & uanæ gloriæ siticulosum ita demulcet, si te ad egregia facinora fictis laudibus extimulat. Verum, ante omnia hoc nostrum est, non p̄dicare nos ip̄os, dein laudantiū uoces nō agnoscere, imo laudes nostras p̄ſus ignorare, neq; em̄ sinistrae nostrae notū esse debet, quid faciat dextra, obseruandū & hoc, ut quāuis bene egerimus, studeamus tñ semp magis referre, que negleximus. Habemus autē semp plura, quibus nostra eleuemus, quā quibus efferam⁹. Aedificasti templū aliquod, esto marmoreū uel aureū. Fateri potes, quod non templa sp̄itus sancti inopes & pauperes enutrieris. Aluisti ingentem pauperū turbam, fateri potes, quod nō om̄ia iuxta euangelicū p̄ceptū dimise-

CONFESSIONIS.

ris, atq; adeo te ipsum. Si eo fastigij conscendisti, habes adhuc quo opera tua extenuas, debebas spiritualib. epulis animas pauperū pascere. Docuisti uerbo, ingemiscere potes, quod nō multo magis uitæ exemplo. Irreprehensibilis est uita tua, suspecta tibi iurē sint opa tua, quoniam nondū in camino tribulationis probatus es, nōdum propter ueritatem periclitatus es, nondū ad mortem usq; decertasti, Donec in summū culmē euaseris. multa semp causari potes, quā maiori sanctimonia, feruentiori q; charitate facere oportuerat. Non licet tibi respicere, & cōsiderare quantum itineris emensus sis, in anteriora te extende, expende tecum, quanta adhuc uia restet, quam nullæ tibi sint uires, nisi supne acceperis. quoties peccata meruerint, ne ad metam ptingas. Curras licet ac anheles, nisi te seruum nullius frugi testeris. nullus es, Adeo gloriationi præclusa esse debent omnia. Portas æternitatis, portas iusticiæ, portas coelorum, in cōfessione tam humilitatis, quam laudum ingrediamur. Quod si omnino gloriari libet, gloriemur in cruce domini, & in his quæ sunt infirmitatis nostræ, imitantes Paulum ipsum, qui cū necessario de laudibus suis habebat dicere, præmitigat sermonē dicēs. Utinam paulisper tolerassetis me in insipientia mea. Iam ut errata tua dicere nō erubescas, ita & aliena patiēter audias. Confessus est tibi aliquis, ne refutes, ne opprobres, ne reiicias ipsum. Certandū tibi sermonis humilitate cū eo. Causam tuam longe deteriorem esse, testari poteris. Nec hic te sermonis materia deficiet. Fingam, conscenderis

N iij

TERTIA SPECIES

uel cum Apostolis, uel cū Moysē usq; in montem, & pro salute fratrum, uel anathema fieri, uel expungi e libro uiuentiū optaris, accedat autē ad te flagitiolus aliquis, peccatorūq; suorū calamitatē narret. Necesse erit tibi, ut illi te attemperes, & infirmo fias infirmus, & peccatori peccator. Quandoquidem Christus ille solus sine macula, etiam peccatū dici uoluit, & cum peccatoribus manducauit, & cum iniquis reputatus est. Quid opus uirtutum tuarum commemoratione? Tuæ enim nō sunt, sed eius qui dedit ipsas. Cuius misericordia si te nō puenisset, esses illo multo inferior, & forte humilitate confessionis iustificabitur iste, & iudex tuus erit, qui multum acceperis, & parum sis humiliatus. Fortasse iusticiæ tuæ omnes obliuioni tradentur, & iste coronam tuam accipiet. Quin tu illum imitare, Quod si omnino incessit te libido, ut ante acceptam a domino sententiam, fratri te præferas, uide num tibi maxime Confessione sit opus. Habitat adhuc in te peccatum, si cuiquam, uel minimo, te præfers. Esto, non sint recentia scelera tua, uetera tamen sunt, & incertus es, qualiter a Christo iudicabuntur. Atqui sacerdos aut Centurio sum, aliorumq; demandata mihi cura est inquis, si me demisero, interibit authoritas mea, nemo parebit imperijs, nemo faciem meam uerebitur, totus despicabilis ero. Dic sodes, Cuius humeris tanta impendebat sollicitudo, quanta Paulo? Et quis ita a suis obseruatus ut Paulus? attamen ita se demittit, ut e media plebe uirum credas, fatetur se ecclesiam dei su-

CONFESSIO

pra modum persequutum, connumerat se flagitiosis, id quod & apud Cyprianum animaduertit Augustinus, quod etiam tanquam participem & simul reum, quando scelera arguebas, plurali numero peccantium cathalogo inferebat. Sed uetus adam tum maxime impugnat, cum nos exinanire debemus, uerum tum maxime crucifigi meretur, si nobis aliquid esse uidemur. Plane nulli onerosum esse debet, posito fastu, presensque tumore, & fratres agnoscere, & affabilitate colloquij conciliare. Nemo suauius sibi, nemo humanius alijs cōiuiuit, quam mites ac humiles, Nemo sibi grauior, alijsque intolerabilior, quam arrogantes & uerbis asperi. Quocirca nos si sapimus, de nobis ipsis humiliter & sentiamus, & loquamur, nec exasperemur, si alij nostra nobis obijciant peccata, quin potius confitendo delicta nostra, exasperatos, iratosque nobis demulceamus.

¶ Ob aliam etiam utilitatem perquam grata esse debet Confessio, nempe uranymi morbos fratri tanquam medico aperiamus. Ingens est hæc male affectis consolatio, & haud scio, an humana ulla huic cōferri possit, atque adeo, quod Tullius de amicitia dicit, Amicitia ablata solem quendam e terris eripi, id nos uerius de hac confessionis specie possumus, quod sine ea misera sit hominis uita. Aegris enim, si medicorum negetur copia, quid reliquum, nisi ut pereant. Et durus ac iniquus sibi, quisquis languet, ac peritum medicum cum potest, haud accersit, præsertim cum non appareat

TERTIA SPECIES

alia confirmandæ ualitudinis ratio. De hac apud Ecclesiasten legimus. Si momorderit serpens in silentio, non est amplius non habēti linguam. Quæ diuus Hieronymus sic explanat. Si quem serpens diabolus occulte momorderit, & nullo conscio, eū peccati ueneno infecerit, si tacuerit, qui percussus est, & non egerit poenitentiam, nec uulnus suū fratri et magistro uoluerit cōfiteri, magistro qui linguam habet ad curandū, facile ei pdesse nō poterit. Si enim erubescat ægrotus uulnus medico confiteri quod ignorat, medicina non curat. In apocrypho Clemētis libro legit. Quod si forte in aliquius cor uel liuor uel infidelitas, uel aliquod malū ex ijs que supra cōmemorauimus latēter irreplerit, nō erubescat, qui animæ suæ curam gerit, confiteri hæc ei qui pgeit, ut ab ipso per uerbum & consilium salubre curetur, quo possit fide integra & bonis operibus poenas æterni ignis effugere, & ad perpetuæ uitæ præmia peruenire. In quam sententiā etiam dicta sunt, quæ in eodem leguntur. Quod in nauigatione pelagi humanæ uitæ ferendi sunt uomitus & succussatiōes & agitatiōes, cum ex confessione peccatorū et reiectione criminum, uelut male congregati in uisceribus fellis eiectione facienda est, & abiicienda prorsus a corde intrinsecus latens amaritudo peccati, si qua forte ex desyderijs iniqua, uelut ex cibis noxijs cōgregata est, quam utiq; cū euomuerit quis & abiecerit ingētis egritudinis liberabit morbo, si tamē post uomitū, quæ ad sanitatē p̄tinēt, sumat. Hæc quidē apocrypha habent, uera tñ & quæ antiquā

CONFESSIO. NIS.

consuetudinem probant, Hoc consilio usi, Ægyptiorū monachorū p̄s filios suos, qui r̄up monasticæ disciplinæ nomina dederant, admonebant, ne ullas tentationes/cogitationes sue clam se haberent, quod mille artib. Christi famulos antiquus hostis impetere, & nōnunq̄ sub honesti specie ad impia soleat inducere. Fuitq; hoc teste Cassiano, admodū religiose apud illos obseruatum. Qui mos adhuc in aliquot cœnobis bene institutis sancte custoditur. Benedictus/magnus nostratium monachorū pater, inter cætera arma sanctę militiæ tyrōnibus suis cōmendauit, malas cogitationes adueniētes, statim ad petram Christum allidere & patefacere patri spirituali. Birgittæ quoq; nostræ id sedulo curæ fuit, utinā tantę discipulæ non inferiores obligissent magistri. Inde in multis monasteriis indictę sunt menstruæ, in alijs hebdomadales exomologeses. Vtilibus plane institutis, ut cottidie purgatiores a uirtute in uirtutem proficiat, nec in tenebris, sed in luce tanquam in conspectu, præsentiāq; Christi iudicis semp ambulet. Equidem olim patres nihil aliud spectabant, quā confitentium cōmoda, & quomodo morbis suorū mederentur. Alioquin alienorū quidē uitiorum haud curiosi, suorum uero oculatissimi exploratores, & deprehensa in alijs leniter iuxta ac prudenter, quæ uero in se ipsis austeriter emendabant. Et ij qui confitebantur, omissis nugis, multisq; uerborū ambagibus, simpliciter & aperte sua detegebant peccata, consiliaq; patrum non secus quam diuina amplexabātur oracula. Verum ut plerq;

○

TERTIA SPECIES

bonæ consuetudines longo temporis fluxu corruptiores euadunt, ita & hic mos suis uitis adulteratur. Aliquando enim patres surrecto supercilio sub pietatis titulo tyranni fiunt, & exercentes gladium excommunicationis tanquam in flagitiosos, & inobedientes Satanæ tradunt, & ut ipsi opinantur, æternis ignibus deuouent, nisi eloquantur omnia, quorum sibi sunt conscij confitētes, siue de se siue de alijs, etiā si nō agant res aniarū. Fortassis ideo quod aut ipsi aliqua iniuriola male excepti, aut in re familiarī quiddam negligētius tractatū est. Quomodo id eis liceat non uideo, quamuis habeant in manibus suis confitentiū uoluntates. Verum illas meliores nō deteriores reddere debent, neque licet pusillanimes ad abscondita cordium, & aliena negocia prodenda huiusmodi minis adigere. Licet autē simpliciter obediētē excuset ac cōmendat obediēs simplicitas. Quæ tñ indigna sunt, hac uia exquirentē, & curiositatis & seueritatis reū ualde arguit, atque cōdemnat tyrānica illa inhumanitas. In multis honeste morē gerūt subditi, quæ iniuste precipiunt præpositi, nedum ijs qui ad sola peccata audienda accersunt. Sacramentū autē cōfessionē, eam tñ ut phana in cōspurcāt. Vbi tale quiddā subodoraris, ne graueris animo, nihil illis debes, caue ne iniquitatis eorū fias particeps. Aliquā & quorū erat confiteri peccata, suū prætereunt officium. Conueniūt enim nonnūquam hoc nomine quidem & prætextu, plus tamen de peccatis committendis quam abolendis consilium imo oportunitas queritur, non manifestantur, sed honestan-

CONFESSIO. NIS.

tur crimina, expletur loquacitatis libido, & mēdax san-
ctimonia ostentatur. Facinora aliena recensent, ppria
teguntur. Et bonæ horæ male collocant. Quod & ipm
piaculū est, Quando em̄ de omnib. ociosis sermonib.
in iudicio ratio reddenda erit, quāta de illis requiretur,
quæ tanta pharisaica simulatione fiunt. A spiritu auspi-
cium est, in carne desinitur, petitum itur antidota, ue-
nena postulantur. Venenosa enim omnia existimari
da, quæ ab animi cōmodis sunt aliena. Ita nihil tam san-
cte, tamue salubriter institutum, quo male mentes nē
abutuntur. Multa autem habes quæ honeste sciscitari
licet, ubi peccata confessus fueris, nam primum dete-
genda sunt peccata, & in his non ea solum quæ foris
apparent, sed & quæ in abditissimis secessibus latent.
Deinde q̄ pacto his succurras, roga quomodo in me-
lius uitam instituas, quomodo fidem solides, quomo-
do opera & omnia tua in laudem dei dispenses, quo-
modo insidias diaboli effugias, quomodo amorē tui
ipsius exinantias, quem qui ut rem nihili non curant,
sed ceu genuinum, & proinde honestum fouent, nū-
quam non male habent. Sane in eo uno domando om-
nes uires nostræ insumendæ. Hoc est crucifigere uete-
rem hominē, hoc est Ægyptū, & solitudinē relinquere.
Sed hic sudores/hic uigiliæ/hic strēnuitates necessariæ,
Alioquin ut Lernæa hydra uno absecto capite, in tri-
plum capitosior erit. Frustra non obturato fonte, ri-
uuli implent ruderibus. Frustra nō cōtrito araneo, tela
eius dissipat. Frustra nō extirpata radice ramī putant.

O ij

TERTIA SPECIES

Fons em̄ malorū omniū est φιλαυτία. hic morbus non tantum intercutaneus, sed & ἐρτοκάειος, & in medulla cordis habitat. Hinc tot mala profluunt, tot uani cogitatus/suspiciones/indignationes/concupiscentiæ/sollicitudines/ambitiōnes/mendacia/simulationes. Quanta dein hæc mala ppagent & pariant, si quis explicare nititur, quid aliud, quā τοῦ αὐτίς βλάστος quod aiunt expurgare tentabit. Curandum igitur ante om̄ia, ut araneus ille philautiæ obteratur, & stirpitus radix mala pereat. De hoc & similibus sermo habendus & petenda consilia. Tāta ne remedia ultro oblata, & quæ apud extremos scythas essent quærēda ut superflua, & molesta reiiciamus. O stulticiam ipsam, o stuporem ipsum.

3° ¶ Superest, ut præcipuā huius confessionis utilitatem commemoremus, quam & Iacobus commemorat, scilicet, ut adiuti mutuis precibus saluemur, & in horrendo illo ultimi & tremendi examinis die, nō confundamur, id quod fiet, si depudescamus, & inuicē peccata confiteamur. Credentes, & sperantes indubitato, quod dominus noster Iesus Christus immensa misericordia sua confitētium peccata dimittat. Quomodo hæc euāgelica uerba. Quæcunq; alligaueritis super terram, erūt ligata in cœlo, & quæcunq; solueritis, soluta erūt in cœlo, quidam interpretantur. Quia salus nostra, fide constat, aiunt & uere, Christum nihil æque sitisse atq; fidē quā doctrinis miraculis, uita & morte sua euocare studeat, quo non solum clementer, sed & iuste nos saluos faceret. Idem & data soluendi atq; ligandi auctoritate

*stirpitus aduersus
radix per breuē*

CONFESSIONIS.

monuerit, si uel discipulis suis peccata nostra confessi fuerimus, credamusq; nihil ambigentes illorū nos uel comprobatione absolutum, uel condemnatione ligatum iri, secundū fidem nostram euenturū nobis. Tanta est Christi misericordia, Tanti momēti est & fides. Profunt enim non nisi credētibus sacramenta. Hæc mihi expositio plurimū arridet, quāuis Origenica & Ambrosiana ad uerba Christi uidetur magis apposita, a uero tamen nec hæc abludit. Itaq; quæcunq; uolumus, ut tegantur in die iudicij, quando aperientur libri consciētiæ, Quando leget totus orbis cogitationes nostras, nos accusantes, quando erunt manifesta cordium abscondita, ea nunc reuelemus fratribus, uel multis, uel uni, uel primis, uel nouissimis, & oblitterabuntur omnia. Quod si nō absoluat homo, uere tamen & bona in deū fide absoluturus est deus. His fidem faciunt ea quæ Cyrillus in cōmentarijs super Leuitico narrat, quamuis pleriq; Origeni eos tribuāt, ubi Moyses ait. Si peccauerit unū aliquod de istis, pronunciet peccatum quod peccauit. Exponit Cyrillus. Est aliquod in hoc mirabile secretū, quod iubet pronūciare peccatum. Etenim cuiusuis generis, pnuncianda sunt, & in publica pferenda, cuncta quæ gerimus, si quid in occulto gerimus, si quid in sermone solo, uel etiam intra cogitationum secreta cōmisimus, cuncta necesse est publicari, cuncta proferri. Proferri autem a nobis aut ab illo, qui & accusator est peccati, & incensor. Ipse enim nunc nos ut peccemus instigat, ipse etiam cum peccauerimus accusat. Si ergo præ-

O. iij

TERTIA SPECIES

ueniamus eū in hac uita, & ipsi nostri accusatores sumus, nequiciam diaboli inimici nostri præuenimus & accusatores efficimur. Sic enim & alibi ait Propheta. Dic tu iniquitates tuas prior ut iustificeris. Nonne euidenter mysterium de quo tractamus, ostendit, cum dicit. Dic tu prior: ne te ille præueniat, Quia si prior dixeris, & sacrificium poenitentiae obtuleris, & tradideris carnem in interitū, ut spiritus fiat saluus in die domini, dicetur & tibi. Quia recepisti in uita tua mala, nunc uero hic requiesce. Sed & David eodem spiritu loquitur, in psalmo & dicit. Iniquitatem meam notam feci, & peccatum meum non cooperui, dixi, pronuntiabo aduersus me iniusticiam meam, & tu remisisti impietatem cordis mei. Vide ergo, quia pronuntiare peccatum, remissionem peccati meretur. Præuentus enim diabolus in accusatione, ultra nos accusare non poterit. Etsi ipsi, nostri accusatores sumus proficit nobis ad salutē. Si uero expectamus ut a diabolo accusemur, accusatio illa nobis cedit ad poenā. Habet enim socios in gehēna, quos cum uicerit criminū socios habuit. Hoc testimonio Cyrillus ad publicam poenitentiam astruendam uti uidetur, & coniectare id licet, quod apud Ixx. ἐξαγορεύσει euulget non ἐξομολογήσῃ confiteatur, legimus. At quis unquam mortaliū hoc fecit? Et apparet author ille neque certus, neque idoneus satis, ut his uerbis hoc prescribat, quātus quātus sit. Nam de omnibus peccatis intelligit, quod Moyses de trib. tē p̄cipit, torquet itē uiolētius testimonia, quib. hoc mysteriū cōsumit, Ita,

CONFESSIONIS.

quod dolendū, apud aliq̄s magni noīis, in sacris literis
est lufum. Seruiat tñ interim huic loco, ne contēpt⁹ ui-
deat. Similiter huc p̄tinēt, q̄ Cyprian⁹ martyr de lapsis
scribit dicens. Deniq; q̄l qui & fide maiori & timore
meliori sunt, q̄uis nullo sacrificij facinore cōstricti qm̄
tñ de hoc uel cogitauerūt hoc ip̄m, apud sacerdotes dei
dolēter & simpliciter cōfitemē, exomolegesin cōscien-
tiæ faciūt animi sui pōdus exponūt, salutarē medelam
paruis licet & modicis uulnerib. exgrūt, sciētes qm̄ de-
us nō irridet. Derideri & circūueniri deus nō pōt, nec
astutia aliq̄ fallēte deludi. Plus nimio deliquit q̄ scdm̄
hoīem deū cogitās euadere se poenā criminis credit, si
non palā crimē admisit. Chrs in p̄ceptis suis dicit. Qui
cōfusus me fuerit, cōfundet eū fili⁹ hoīs. Minus plane
peccauit nō uidēdo idola, nec sub oculis circumstantis
atq; insultantis populi sc̄titatē fidei p̄phanādo, nō pol-
luēdo man⁹ suas funestis sacrificijs nec sceleratis cibis
ora maculando. Hoc eo pficit, ut minor sit culpa, nō ut
innocens conscientia. Facilius potest ad ueniam cri-
minis peruenire, non est tamen immunis a crimine.
Non cessat in agenda poenitentia, atq; in dñi misericor-
dia deprecāda. Ne quod min⁹ esse in q̄litate delicti ui-
det, in neglecta satisfactiōe cumulet. Cōfiteant singuli
q̄so uos fr̄es delictū suū, dū adhuc q̄ deliquit in seculo
est, dū admitti cōfessio eius potest, dū satisfactio & re-
missio p̄ sacerdotes facta apud dñm grata est. Etiā hoc
Cypriani testimonio colligi neq; oīm occultoꝝ cri-
minū ita necessariā publicā cōfessionē, ne sine ea cuiq;

TERTIA SPECIES

salus obueniat, tametsi in plerisque criminibus ecclesiae suae hic mos fuerit. Et quis sane mentis credat eum ex consuetudine suorum, quantumuis sancta, toti catholicae ecclesiae uel uoluisse uel potuisse legem praescribere. Nos tamen hinc fugimus confessione oblitterari peccata modo digna fides habeatur Christo, qui hanc suis potestate statim dedit, ut quae soluant, soluti sint, ligent, ligati sint.

Nec hoc silenter transeundum, quod dictum Iacobi, quo nos ad fraternam hanc confessionem hortatur, dicens, Confitemini alius alij inuicem peccata, non solum sacerdotibus, & ecclesiae praefectis delicta recensere praecipit, etiam si paulo ante de presbyteris loquutus sit, nam signanter ait *ἀλλήλοις* nisi forte Christianos omnes, preter morem uulgi sacerdotes uocare libet, quo nomine & diuus Petrus appellat. Vult autem, ut hoc reconciliationis & humanitatis genere unusquisque iuuet alterum. Nec uetare hoc debet Episcopi, uel Episcoporum princeps papa, nisi forte eos qui & ab alijs salutari prohibentur, nempe excommunicatos, aut hoc etiam prohibeant ne se mutuis iuuent precationibus. Verba itaque haec tam ad laicos quam clericos/tam mulieres quam uiros spectant. Cum igitur de his agitur, quae nihil ad ecclesiam. Quis ille zelus, imo quae inhumanitas prohibere, ne liberum sit curas animi sui, peccata inquam, cui libet, detegere? Qua opus dispensatione, quando id Apostolico iussu conceditur? Diuus Hieronymus in commentarijs super Ecclesiasten. Vulnus iubet indicandum fratri aut magistro, qui linguam habet ad curandum. Medi

CONFESSIONIS.

cam sane linguam habet, quisquis consilio / orationi-
busue prodesse poterit. Et spirituales illi Ægyptiorum
monachorum patres raro clerici erant, & initiati sacris, suo-
rum tamen culpas auscultabant, liberosque pronuntiabant
nonnunquam, & quid rem non suo uerbo loquor, absol-
uebant, si quos dignam agere poenitentiam uiderent,
Serapioni furtum confitenti Theones dicebat. Confi-
de puer, absoluit te a captiuitate tua, etiam me tacente
confessio tua. Est nonnunquam tantus compuncti pecto-
ris dolor, estus, & impetus, ut nullo freno cohiberi que-
at, quin lacrymetur, & fatendo iniquitates, apud unum
uel multos deploret, haberi se famulum dei ab homi-
nibus, re autem ipsa se esse peccatorem, neque sibi tem-
perare ab ira & cupiditate lucri, deditum carnis illece-
bris, in tantam uenisse peccandi consuetudinem, ut eam
pene alteram naturam credat, orare tamen, ut si quid con-
siliij, emendationi suae conducibile dari possit, comuni-
cent uel saltem sibi precibus apud deum patrocinentur.
Et alius non minori spiritus calore feruescens subiicit,
Quam tu affers, mea querela est, quam tu deploras, mea
egritudo est, quam tu fateris, mea iniquitas est, in eodem
ualetudinario diu decubui, & quid adhuc aliud ago,
quam quod thesaurum irae dei magni aduersum me col-
ligo, nempe pusillanimitate obrectationibus, suspicio-
nibus, & sexcentis alijs. Veruntamen confidamus, lon-
ganimis & misericors est dominus, nullos unquam in se spe-
rantes reliquit, fieri nequit ab eo nos derelictum iri, mo-
do toto corde credamus ei. Et quid mali in his confessionibus

P

TER TIA SPECIES

nibus. At non sunt sacramentales dices, imo non desit fides, & erit sacramentum uerius & fructuosius, quam si absq; fide in solius sacerdotis aurem ogganniantur. An tu non dices uerbum dei sacramentum, si non aut ex cathedra aut in templo, aut ab Episcopo dicatur, sed forte tibi non est sacramentū, quod nullo tamen inferius est. Dabo autem non esse sacramentum, est tamen hoc, quod Iacobus monuit. Etiam Beda teste, qui hunc locum commentatus minora alijs, grauiora sacerdotibus reuelanda censuit. Verum modis omnibus coram sacerdote magis faciendam arbitror confessionem. neq; ab alio quoquam petendam absolutionem, nisi sacerdotis nulla possit haberi copia. Nam quibus ampliorē debemus honorē, magis ante eos nos conuenit humiliari. Deinde, salubriora ab eis expectamus cōsilia, ut dicit Malachias. Labia sacerdotis custodiunt scientiā, & legem requirent ex ore eius, quia angelus domini exercitū est. Præterea sacerdotū est, uota preces & sacra populi nomine facere. Deniq; ad reconciliandum tam deo quam ecclesie potiores sunt, modo digni sint tanto nomine. Alioquin Francisco aut Birgitte alicui, & cuius uiro misericordiā & iusticiam scienti, quem forte fastuosus quispiam Samaritanum dicat irridentis / quam Leuitæ & sacerdoti / qui uita doctrinaq; sic se gerit, tanquam animæ meæ salus nihil ad se pertineat, tutius me crediderim. Vnde non est, quare ingemiscat aliquis, quasi Christianorum salus a ministris tota pendeat, & nō magis a Christo solo summo pon-

CONFESSIO- NIS.

tifice. qui suis multa, expiandorū delictorum contulit
 remedia. In his tamen, quæ ecclesiæ intersunt, de quibus
 satis dictum, par est & necessarium sese ministris
 ab ecclesia institutis ostendere, & pro illorum arbitrio
 se uel liberū uel obnoxium agnoscere. Et de his Cypri-
 anus ait. Cum in minoribus delictis, quæ non in de-
 um committuntur poenitentia agatur iusto tempore,
 & exomologesis fiat inspecta uita eius qui poenitenti-
 am agit, nec ad communicationem uenire quis possit,
 nisi prius illi ab Episcopo & clero manus fuerit impo-
 sita, quanto magis in grauissimis & extremis delictis
 caute & moderate secundum disciplinam obseruari
 oportet. Et iterum. Si incommodo aliquo & infirmi-
 tatis periculo occupati fuerint, non expectent presen-
 tiam meam, quin apud presbyterum quencunq; præ-
 sentem, uel si presbyter repertus non fuerit, & urgeri
 ceperit exitus apud Diaconum quoque exomologesi
 delicti sui facere possint, ut manu eis imposita ueniant
 ad dominum cum pace. Satis perspicuum de quibus
 peccatis senserit Cyprianus. Atqui etiam sic dura eius
 sententia, forte & Diaconi copia deerit, qui nunc rari
 quando iniuria affici se putant, uiuisq; ac defunctis
 multa decedere commoda autumant, si in Diaconatu
 solo seruiant, & non mox ad sacerdotium prouehant.
 Quoties ergo ea necessitas ingruit, sacerdotis loco sit,
 quisq; in baptismo sacris est initiatus. Neq; opus erit,
 ut is qui te audit si defunctus fueris, ea ad sacerdotem

TERTIA SPECIES

referat, modo non sint talia, de quib. ecclesiæ speciatim faciendum est satis. Id quod & sentitis, cuius est liber de uera & falsa pœnitentia. Quem nō esse Augustini meridiana luce clarius pater. Dicit autem. Tanta uis cōfessionis est, ut si deest sacerdos, confiteatur proximo, & si ille cui confitetur potestatem soluendi nō habet, sit tamen dignus ex desiderio sacerdotis. Sic ille loquitur. At tu sacerdotem tum quem uis puta Christifidelē. Et quamuis pauci in ministeriū ecclesiæ selecti sunt, tibi tamen quemlibet, si non ecclesiā, certe ordinauit necessitas, imo id approbabit & Christus & ecclesiā. Proinde & hic bene tibi consultū, ne formides. Iam & hoc loco denuo admonēdum, ne quis pusillanimitate tam bonum opus intermittat. Quæ ut clauus clauo, ita alio expellitur metu, imo efficacia fidei, imperfectos timore, perfectos autem spe, & amore ad bona opā appellentis. Itaq; pruinam timens, prouideat, ne superueniat nix. Maior ignominia cōtempribilē faciat minorē. Christū iudicem credimus iustissimū, de omnib. rationem repetiturū, futuraq; summa facinorosorū opprobria, ubi & Christo & orbi scelera patebunt. Quid ergo, tu meticolose momentaneam, & non magis perpetuam fugis sugillationem? Fugis, sed nō effugis, imo nec fugis, sed uideris fugere, re autem ipsa, morti & perpetuo opprobrio occurris. Conserui oculos ferre nequis, quomodo feres oculos domini? Terreūt te oculi hallucinantes & uix exteriora quedam plustrantes, quantū terrebunt te oculi tanq; ignis flammantes? Ab unius te aspicientis

CONFESSIONIS.

ultu abhorres, quantū ergo horrebis, intētis in te christi spirituumq; oīm oculis, qñ insurget aduersum te totus orbis. Ægre toleras, si amicus quis & is candidus, libere uera tibi tametsi nondū in malis obstinato dicat. Quam difficile toleratu erit, ubi capitalissimus hostis, qui uarijs dolis ad peccandū te illexit, eo die multis pbris insultabit. Utinam aperti essent oculi, plane uideres, quā immunda sit, abominabilisq; deo anima tua, quanta item dei longanimitas & bonitas, & quantam illius maiestati reuerentiā debeat & exhibeat oīs creatura. Etiam si nō timeas ut iudicem, sed amare incipias, certum est, maxime tibi displicituram peccatricē tuā uitam, nauseabilemque fieri. Certum item uenturū te in eam opinionem, ut iustissime tecum agi credas, si infameris ab oībus, & oīa de te sumātur supplicia, imo ipse assumas, quæ diuina exiget iusticia, Quin et inclamabis creaturas oīes. Sequite nunc in me, in usum meum conditæ estis, ego uobis abusus meas concupiscen-
tias sectatus sum. Quid expectatis diem illum, ut crudelius mecū agat? Quid mihi indigno sol de coelo iurare tuo illucescis? Iustius densas ut olim apud Ægyptios tenebras indueres. Ignis tu me a frigore defedis? Iustius coelitus ueniens cum Sodomitis, & Heliam capere uolentibus absumeres. Quæ tua benignitas est o aqua, quæ me potas & abluis? Iustius inundādo cū coætaneis Noe & equitibus Pharaonis suffocares. Quæ mansuetudo uestra, o feræ & pecora, quod me timetis, mihiq; seruitis? Dignus sum qui ut irrisores Helisei a

TERTIA SPECIES

uobis dilanier. Quæ tolerantia tua o terra non negas fructus, ei quem cum Dathan & Abiron in infernum transmittere debeas. At quid imprecamur? si aperti essent oculi nostri uideremus, quantis etiamnum expositi sumus periculis, quanto furore in nos sæuiant elementa. Nunquam tam beata est huius exilij felicitas, quin deploranda sit cõmunis humanæ uitæ miseria, & nr̃is & peccato primi parētis inuecta. E qua cõiecta re licet, quale olim futurũ sit iudiciũ. Hoc clauo confice pusillanimitatem. Insuper ne nos hominũ moueant iudicia habemus & Christum sociũ simul nobiscum depudescensem. Qui innocens, & immaculatus, & benedictus, factus est pro nobis maledictum, cũ iniquis reputatus, & opprobratus tota die, ut nos maledictiõni obnoxij et peccatis adobrutis extremaq; meriti probra pœnitere nõ erubescamus. Non uacat omnino hic peccato erubescẽtia. Viliissimus ab omnibus haberi mereamur peccando, & gloriã quærimus erubescendo, quantumq; in nobis est uellemus neq; corripì, neq; humiliari, neq; uilipendi. Externos oculos demittimus, internos extollim⁹. Quõ ergo uitio caret intemptius pudor? Quin poti⁹ demus locũ fidei, & cedit sponte pusillanimitas. Apiamus corda pulsata timore dñi, & ingressus rex glorię timorẽ inutile oẽm expellet. Circumspiciam⁹ quãta undiq; circũstant discrimina, nec te mouebit humanũ iudiciũ. Et qd si nos iudicet phariseus, q ne Christo quidẽ parceret, ipse oĩm iudicio dignissim⁹. Satis nobis sit, si a Chřo nõ despiciamur, Atq; Christus.

CONFESSIONIS.

nullum unquã ad se reuertentiẽ peccatorem auersatus
 est, imo peccatoribus profuit maxime, ut ubi abunda-
 uit peccatum, superabundet grãtia. Quid ad nos ron-
 chisannęq; hominum, ut interim nihil aliud agant, q̃
 quod naribus nos suspendant, cum coelestes spiritus
 conuiuia læti apparant, & symphonias congratulabun-
 di decantant. Et quid pudorem accusamus? quem ne
 unquam coegit, aut oblatiſ edulhſ fame mori, aut pro-
 positis pellibus gelu perire, aut sordes a facie non ab-
 ſtergere? & nos esurientes iusticiam, non sinet edere
 panem in confessione & lacrymis? nos frigore stupe-
 ſcentes, non sinet uestimentiſ iusticię nuditatem no-
 ſtram tegere? nosq; sordidatos non sinet immundici-
 am abluere? Iam quis honor? quis fructus? quod cõ-
 modum huius pudoriſ? nisi quod breuem ignemini-
 am æterna, stipendiumq; peccati, mors sequeretur?
 Quid commemorarem hic pœnas peccatorum, quas
 nullus, aut dicendo, aut cogitando potest assequi?
 Et non curamus eas modico compendio effugere?
 Quid multis? peccata, peccatiſq; omnibus grauior im-
 pœnitentia & infidelitas, ipsa nos grauant, etiam si non
 ſentiantur. Abijciamus ergo peccatorum fascēs, eorũq;
 appendicem, pudorem necerit, quod oneret.
¶ Porro sicut nullus pudori hic esse debet loc⁹, ne auel-
 lamur a pio opere, ita nullus est & imperitię. Non
 enim ante iudicem agimus, qui huc illucq;, prout ora-
 tio ceciderit, flectitur. Non enim irridetur deus,
 non fallitur. Nemo uero melius confitetur, quam qui

TERTIA SPECIES

110
simplicissime. Nemo tam indocilis, quē nō breuī erudi-
at cōscientia. Dicet, si eam consulas, de quibus erube-
sceres uocante domino te in iudiciū. Sed adobrueris
numero. Refer igitur quantū suggerit memoria. Eam
potes adminiculis quibusdam iuuare, quibus supersti-
tiosius non immorandum. Sunt quidam tantæ simpli-
citatī, qui frustra ac infelicitē se confesos arbitrātur.
si non iuxta ordinē Decalogi, septem capitaliū uitiorū,
quinque sensuum, octo beatitudinū, & quorundam alio-
rum recensuerint. At satis est, pnunciari peccata etiam
nullo seruato ordine. Ordine tamen cum felicius agū-
tur omnia, tum plurimū iuuatur memoria. Quod si in
uilibus prophanisq; causis diligentes sumus, hic sane
multum culpanda est negligētia. Non quod manū de
tabula iuxta prouerbiū nō liceat deponere diligentiaq;
nesciat modū, sed ne contemptim & perfunctorie tan-
quā in re ludicra uerferis, cum nō sit alia tam seria, quæ
ita ante oculos iudicis Christi geratur. Ordinātam con-
fessionem probo, sed nihil periculi, tametsi nō digerāt
in articulos. Neq; adeo refert, si plures / pauciores quicq;
sensibus dixeris, cum Ambrosius septem sensus dicat,
adiiciens ad quinque, uim generandi, & loquelam. Beati-
tudines uulgo octonarij, a scholasticis aliquot septena-
rij mysterio numerātur. Capitalium peccatorum ordo
etiam apud doctos diuersus est. Superbiam a cenodo-
xia separant alij, alij confundunt sub unum genus. Cō-
tra gulā alij luxurię maritant, alij ab ea dirimunt. Quin
& in decade præceptorū legis nō oīm concora est sen-

CONFESSIO.

tentia, quotto quodq; sit ordine. Veteres & imprimis Origenes, ita astipulantibus & Hebraicis exemplarib. primum præceptum in duo secant, ultimū & penultimum sub uno comprehendunt. Quintum itaq; præceptum erit, quod nos quartum, & sextum erit, quod nos quintū dicimus, ac sic deinceps. Quare si tam fluxa es memoria, ne te crucies si quando pauca quædam omit tis ordinemue non custodis. Plus est fideliter quā singula ordinate confiteri. Non longe petenda est, sed sponte nascatur confessio. Cor peccatis se prægrauatum sentiens, non tam deponit, quam abiicit sarcinam. Multis ideo onerosa est confessio, quia occupati sunt in exquirendis phaleratis, rhetoricisq; sermonibus, quib. exomologesi suam cohonestant. Qui si uerborū simplicitate contenti forent, haud alio premeretur onere. Quid hoc loco tibi affectata eloquētia opus, ubi fugienda deplorandaq; inanis gloria, ubi si natura facundiam concedat, dissimulanda est. Quid opus arte, ubi sufficit simplicitas. Hæc facile præstas, si rem breuib. ut angit, enuncias, neq; in alium culpam transferas. Persuasum em̃ nobis esse debet a nulla creatura in pctm̃ nos intrudi, neq; ab aduersarijs potestatib. om̃ibus, etiam si coniurent & extremū læuiant, cogi posse. Quis ergo locus expurgationi, cum nemo præter nos ipsos peccati nobis sit author. Facit huc, & parcitas sermonis, cum neq; eadem subinde repetimus, neq; singula nouis deploramus elegijs, neq; recensitis particularibus quibusdam ea per genera sua amplificamus. Superuacuum em̃

Q

TERTIA SPECIES

dicere, te non amare proximum, si aut adulterum, aut latronem te fatearis. Nam licet ampliori compunctioni seruiat, peccati gravitatem secum reputare, at non id confessio necessario exigit. Sed & conditiones circumstantes non omnes explanatas perturbare non debet. nisi eiusmodi essent, quæ portentosius redderent peccatum, quàmvis Christianum generosioribus imbutum opinionibus uellem, ut ab eo omnes dies/loca/& persone sanctificarentur. Sed in ea causa uel mediocriter prudens confessionum auditor subuenire poterit. Et nos ut finis tandem sit libri, imitantes pictorem in exigua tabella orbem demonstrantem, peccatorum causas & species, angustiori quadam formula proferemus. Alioquin res foret immensi studij. Igitur cum duæ sint interioris hominis uires præcipuæ, intellectiua uidelicet ac affectiua. De mente primum, deinde affectionibus fateri licet. De mente quidem, quæ superior nostra portio, reddenda ratio, si non hic, certe alibi & si non homini, certe deo, si minus a tenebris & caligine se purgarit, si minus firmiter articulos fidei crediderit, si de prouidentia diuina dubitarit. Item si superstitionibus/insomnijs/diuinationibus/fidem adhibuit, si hæresibus assensit, si uacando concupiscentijs suis diuina contemplari neglexit, si non imperauit affectibus, si uanas sordidasque cogitationes non statim repulit, si in aucupium humanæ laudis, & non honorem dei opera sua ordinauit, De anima uero & affectiua parte plura referenda sunt, quanto enim inferior, tanto inquinamenti terrenis est sordidatior. Idcirco ma-

CONFESSIONIS

lorum omnium causa est amor sui. E quo tria mala hec de quibus Ioannes Euangelista, nempe concupiscētia carnis, concupiscentia oculorum, & fastus uitæ. Per superbiam, que post se uitia ferme omnia trahit, homo se magnificat & exaltat, & aduersus deum ceruicem erigere non ueretur, unde & tria prima mandata pene nunquam non præuaricatur, sed & proximos contemnit, peccans in legem quartam non honorans parentes, inobediens Prælati/obmurmurans/seditiosus/& obtrektator, Hinc progrediens æqualium felicitate dolet, aduersitate gaudet. Inde calumniæ/infamationes/iræ/æmulationes/factiones/uindictæ/seuiciæ/& inhumanitates erga inferiores, Se ipsum autem inani uanitate distendit, laudis auidus, quare & laborat hypocrisis, arrogantia, mentiendi libidine, gloriatur, & arcana reuelat. Abducit sese nōnunquam ab honoris appetitu, sed concupiscētie oculorū irretiri solet, tum spectare licet, sollicitudinem acquirendarū opum, ut multa sub possessionem nostram redigantur, diffidentes deo inhonestis uacamus artibus, & contra instituta patrum nec di erum nec temporum rationem habemus, hic oriūtur sexcenta fraudium genera, furta, rapinæ, usuræ, prodigalitates, & iterum sordes, ludi, immisericordia erga egenos & miseros. Habes etiam quinti & septimi præcepti transgressionem, nonnunquam & octauī, semper autem ultimi. Comitant enim etiā hic odiū & inuidia, mendaciū et dolus, contentiōes, lites, homicidia, bella.

Q. ii

TERTIA SPECIES

Perpetuacq; comes est acedia, nō em̄ fieri potest, ut q̄s deo simul seruiat & māmonā. Euenit interdum, ut homo non multum superbiat, nec terrenis inhiat, succūbit tamen concupiscentiā carnis. Hic fatere, quantum quinq; sensib. fueris abusus, quantum indulseris genio ac uoluptatibus, quam frequens in cōmessatiōibus & symposijs, quam non subegeris carnem ieiunio, alijsq; castigationib. Vnde crapula, hebetudo, uomitus, morbi tam corporis q̄ animi, in primis immunde cogitationes, immundiora uerba & opera, fornicationes & adulteria quomodocunq; contingunt, desipiuntq; sancta ac cœlestia omnia, magna pars uitæ in ludos, chore, alq; ac iners ociū expenditur, corpus uero tenerum redditur ac effœminatum, nullius pœnitentiæ tenax, nullius aduersitatis tolerans. Ex paucis his ut reor, & peccata, & peccatorū radices potes agnoscere. Tu uero in te ipso agnoscēdo cottidie te exerceas, ne tā exiguis opus habeas, & quorum tibi conscius es, quam potes dilucide confitere. Quod si forte aut obliuione, aut non omnino accurata diligentia, quædam obticueris, bono animo sis & impauido, præsertim si non sunt ea de quibus faciendum est satis ecclesiæ, interea cōfiteri deo, donec opportunitatem etiam ea confitendi fueris nactus, uiteq; tuę cotidiano studio emenda, & uerissime crede uulgatam sentētiā, optimā pœnitentiā, nouā uitā in Christo.

CONFESSIONIS.

C Recollige nunc omnia quæ diximus, quæ de causa male audiat confessio, quasi indigna Christiano. & onerosior, quæ uel iniungi, uel fieri debeat. In omnibus peccatum onus est, & peccator seipsum onerat. Confessione autem exoneratur, maxime bona fide ad misericordiam Christi confugiens. Qui ad se uocat omnes, qui onerati sunt, & laborant, ut eos reficiat. Eamus ergo ad ipsum, humilitatem & mansuetudinem eius imitantes, & erit requies animabus nostris. A M E N.

Q in

Excusum Augustæ Vindelicorū in Officina
Sigismundi Grīm Medici, & Marci
Wyrfung. xx. Aprilis. Anno
Dñi M. D. XXI.